

Restaurálási dokumentáció

4259. ltsz. Festett láda és 75.67.1. ltsz. áthajtós pad,
a Szentendrei Szabadtéri Múzeum részére,
a Nemzeti Kulturális Alap 204111/281. számú pályázatához

4259. Láda

Készítéstechnikai leírás: A bútortest alapanyaga fenyőfa, lábai tölgyfából vannak. A fenyő oldalak enyves ragasztással tömbösítettek. Oldalai fecskefarkas csapolással vannak összeillesztve. Belsejében láda-fia található. Vas zárszerkezet és kulcspajzs van a tárgyra szerelve. Fedelének élén (kivéve a hátsón) nütolt heveder található. Hátoldala és feneke gyalulatlan, oldalain két darab lécc került rögzítésre, ehhez kerültek rögzítésre a tölgyfa lábak. Fedele 3 db a hátsó fal élébe ütött kovácsolt vas zsanérral volt rögzítve, ezek mellé utólagosan két db pántot helyeztek el. Oldalain lehajló vas fogantyúk láthatóak. Oldalán dekor-flóderezett, elején dekor-flóderezett, és 3 db mezőre felosztott virágmintás díszítmény látható, valószínűleg egy sárközi bútorközpont terméke. Datált, sárga alapon 1858-as évszámmal.

1. ábra. Restaurálás előtti állapot

2. ábra. Restaurálás utáni állapot

Állapotleírás: Felületét légköri és humán szennyeződések borítják. Az öregedés-száradás következtében az illesztések (frontoldal, teteje és az alja) a fenyődeszkák között rések keletkeztek. Rovarrágások nyomai szórطان láthatóak a tárgyon. A lábai erősebben sérültek, a használat és a rovarrágások, kisebb penészes fertőzés miatt sérülékeny, hiányos. Ládafiának felső, hajtogatható deszkája hiányzik. A fedél a csapolások mentén a nem rendeltetésszerű használat miatt több helyen sérült. Utólagosan két darab zsanért helyeztek el a tárgyon. A tárgy festése hiányos, pereg.

3. ábra. Korrodált vasalat és hiányzó ládafia fedél

4. ábra. Konzervált vasalat és kiegészített ládafia fedél

Restaurálás:

Festékmegkötés:

Tisztítást megelőzően a festett felület pergő részeit japán papírral fedtük le, amit halenyvvel kötöttünk rá. Száradást követően precíziós vasalóval rögzítettük a pergő darabokat. A papír eltávolítása nedvesítést követően kis szakaszonként haladva történt meg. Amennyiben úgy ítéljük meg, hogy egy száraz tisztítás megengedhető a festékmegkötés előtt, úgy azzal kezdünk.

Tisztítás:

A repedésekbe sűrített levegőt fújva, porolóecsetet használva, állandó vákuum hatás mellett került sor a száraz tisztításra.

A nedves tisztítást először a natúr fa felületen alkalmaztuk. Zsíralkohol szulfát 5 %-os desztillált vizes oldatával tisztítottuk a felületet, azonnali nedves áttörléssel, majd száraz törléssel. A festett felületet ugyanezen anyag habjával tisztítjuk meg folyamatos visszatörléssel. A visszamaradt szennyeződések tisztá alkohol és desztillált víz keverékével felhasználásával, amit lokálisan, azonnali visszatörléssel hordtunk fel.

A fém alkatrészeket körbemaszkolást követően, mechanikusan letisztítottuk róla drótkefe és üvegceruza használatával.

5. ábra. Festékmegkötést követően nedves tisztítást alkalmaztunk a tárgyon, és a visszamaradt szennyeződések (előző felületkezelő réteg) alkoholos oldószerrel tisztítottuk

6. ábra. A bal hátsó láb feletti heveder lécszámban lehasadt, valószínűleg eredetileg is hasadás futhatott végig ezen a tárgyalkotón, és az öregedés-száradás következtében már nem volt képes megtartani a tárgy súlyát, így visszarángattuk az eredeti helyére

Ragasztás-kiegészítés:

Mivel szabadtéri kiállítási körülmények közé kerül a tárgy, ezért poli-vinil-acetát alapú ragasztó felhasználására került sor. A csapolások illesztései közé előnedvesítve (alkoholos desztillált víz) ragasztóanyagot fecskendeztünk, majd szorítóhatás alá helyezzük. Kiegészítéshez az eredetinek megfelelően fenyőfát használtunk fel. A ládafia tetejét rekonstruáltuk analógia alapján. A hevederlécek faszeg hiányosságai is kiegészítésre kerültek.

Szilárdítás:

A lábak Paraloid B72 acetonos oldatával kerültek szilárdításra. Eleinte 5-7 %-os, majd idővel sűrűbb, 15 %-os oldatba helyezve végeztük el a folyamatot.

7. ábra. Ládafia restaurálás előtt

8. ábra. Ládafia restaurálás után

Retusálás:

A natúr fa színű kiegészítéseket szeszes páccal színeztük, ecseteléses eljárással.

A festett felületről a munkálatok megkezdése előtt infra és UV fotókat készítettünk, de a dekorációról nem derültek ki újdonságok.

A retusálást ecseteléses eljárással, temperával készítettük el, helyenként visszakoptatva, ügyelve arra, hogy esztétikailag helyreállítsuk a sérüléseket, de ne tegyük újszerűvé a tárgyat.

A retusálás előtt, és a festés közben Paraloid B67 lakkbenzines oldatával vonjuk be a felületet, így megvédve az eredeti és a retusált rétegeket.

A konzervált fém alkatrészeket vizes bázisú matt fekete festékkel vontuk be, ezzel elzárva a levegő páratartalmától.

Konzerválás:

A natúr fa felületeket Xylamon oldószeres konzerválóanyaggal, ecseteléses eljárással vontuk be.

A fém felületeket tisztítást követően rozsdáátalakító szerrel kezeltük (würth).

9. ábra. Restaurálás utáni állapot

75.67.1. Pad.

Készítéstechnika:

A bútor egésze tölgyfából készült. Háttámlájának oldal és középső lécei csapolással vannak illesztve a felső és alsó lécebe, a csapolások pedig faszeggel vannak rögzítve. Két mezőben faragással kialakított változó kör keresztmetszetű hasas rudak láthatóak: 5 – 5 db. Ülőlapja egy db széles deszkából készült, ebbe ékeléssel csapolva vannak rögzítve a lábak. A rögzítés vonalában az ülődeszka alatt hevederlécek láthatóak, melyek fecskefarokkal süllyednek a testbe. Az ülőlappól és a háttámlából csapolással rögzített lécek állnak, ezek a lécek végükön lekerekítettek, az alsó rész „üreges” két darab kerekített részből él, ebbe illeszkedik a felső rész egy db kerekített része. Jobb oldalon az alsó rész kerekített részének belső darabja hiányzik. A csapolást egy a kerekített részek központjában látható lyukba illeszkedő tölgyfa rúd fogja össze.

10. ábra. Restaurálás utáni állapot

Állapotleírás:

Felületét légköri és humán szennyeződések borítják. Az öregedés-száradás következtében az illesztések között rések keletkeztek. Rovarrágások nyomai szórطان láthatóak a tárgyon. A lábai erősebben sérültek, a használat és a rovarrágások, kisebb penészes fertőzés miatt sérülékeny, hiányos. Ülőlapja 3 ponton behasadt, kezd szétválni. Bal-illetve jobb oldalt is apró hiányosságok látszanak. A jobb oldali forgó csapolás hiányos, egy lekerekített darab hiányzik, illetve a háttámla léccének lekerekített darabjából egy kb. 3 cm²- rész nincs meg. A bal oldali csapolás laza. Az ülőlap és az oldallécek csapolása a száradás következtében nagyon mozog.

Tisztítás:

A tisztítást egy szerkezeti bontás előzi meg. Így különválasztható lett az ülőrész, az ahhoz csatlakozó lécek, a lábak, és a háttámla a belesapolt oldallécekkel.

A repedésekbe sűrített levegőt fújva, porolóecsetet használva, állandó vákuum hatás mellett került sor a száraz tisztításra.

A nedves tisztítás: Zsíralkohol szulfát 5 %-os desztillált vizes oldatával tisztítottuk a felületet, azonnali nedves áttörléssel, majd száraz törléssel.

12. ábra. Az ülőrész végein keletkezett hasadásokat szorítóhatás mellett ragasztottuk meg

11. ábra. A lábvégeket szilárdítást követően artiwood epoxigyantás anyaggal kiegészítettük

Ragasztás-kiegészítés:

Mivel szabadtéri kiállítási körülmények közé kerül a tárgy, ezért poli-vinil-acetát alapú ragasztó felhasználására kerül sor. Kiegészítéshez az eredetinek megfelelően tölgyfát használunk fel. Szükséges kiegészíteni a következő területeket:

Ülőlap 2 kis hiányossága, a jobb oldali forgó csapoláshoz tartozó lekerekített részt teljesen, illetve a hiányos oldalhoz tartozó 3 cm²-es darabot.

Összeállítás során törekedni kell arra, hogy az ülőrész oldalsó csapolásait ékeléssel teljesen rögzítsük, mert a későbbiekben ez okozhat további állagromlást (ahogy jelen esetben). A lábak visszarögzítés során plusz tögy ékeket alkalmazunk, a jó megtartás érdekében.

Szilárdítás:

A lábak Paraloid B72 acetonos oldatával kerülnek szilárdításra. Eleinte 5-7 %-os, majd idővel sűrűbb, 15 %-os oldatba helyezve végezzük el a folyamatot.

13. ábra. A kiegészítéseket az eredetinek megfelelően tölgyfából készítettük el

14. ábra. Retusláshoz szeszes fapácot használtunk fel a kiegészített területeken

15. ábra. Az újra összeállításnál tölgyfából készült fa-csapokat használtunk fel

Retusálás:

A natúr fa színű kiegészítéseket szeszes páccal színezzük, ecseteléses eljárással.

Konzerválás:

A natúr fa felületeket Xylamon oldószeres konzerválóanyaggal, ecseteléses eljárással vonjuk be.

A megvalósítás szakmai vonatkozásai és eredményességének elemzése

A Szennai Skanzen hegedűhátú székein alkalmazott beavatkozások megfelelnek a szabadtéri néprajzi múzeumoknál elfogadott etikai elvárásoknak, a felhasznált anyagok tartósak, a nagyobb hő és páratartalom ingadozásnak is jól ellenállnak. Esztétikai és szerkezeti szempontból is fontos volt ez a beavatkozás, a műtárgyak állapota így hosszú távra biztosítva van.

A látogatók a restaurálás követően teljes esztétikai élménnyel gazdagodhatnak, mert a mostani megjelenés az eredeti állapotot tükrözi. A beavatkozást követően a tárgyak az eredeti kiállítási körülmények között vannak tárolva.

16. ábra. A 4259. ltsz. Festett láda az eredeti helyére került kiállításra restaurálást követően

17. ábra. 75.67.1. ltsz. áthalytós pad az eredeti helyére került kiállításra restaurálást követően

Szentendre, 2018-11-27

.....
Hugyecsek Balázs

állományvédelmi felelős, restaurátor